

РОБЪРТ ШЕКЛИ

РАЗКАЗ ЗА ШПИОНИТЕ

Превод от английски: [Неизвестен], 1962

chitanka.info

Аз попаднах в най-нелепата история, по-лоша от която човек не може да си представи. Не е така просто да се обясни, как се случи всичко това. Но ще започна поред.

През 1991 година аз завърших техническо училище и веднага започнах да работя като техник по сфинкс-електронните лампи в Старлинговската компания за космически кораби. Много обичах тези грамадни звездолети, които с рев излитаха нагоре към Лебеда или да кажем как Алфа-Центавър. Бях тогава, както се казва, млад човек с бъдеще. Имах приятели и даже познати девойки. И работата ме задоволяваше напълно. Но съществуваше едно „но“ и тук вече нищо не можех да направя; аз не можех да работя нормално при цялото това множество скрити фотоапарати, насочени към моите ръце. Не че възразявах против самите фотоапарати. Ни най-малко. Но тяхното непрекъснато бръмчене! Аз просто не можех да се съсредоточа. Започнах да се оплаквам в Министерството на вътрешната безопасност:

— Слушайте — казах им, — защо да не ми сложите нови, безшумни апарати, такива, както на всички останали?

Но не им беше до мен: държавните грижи поглъщаха цялото им внимание.

А при това още хиляди дреболии започнаха да ме изкарват от търпение. Да вземем например магнитофона, поставен в моя телевизор. Онези безделници от ФБР съвсем не са могли правилно да го регулират и той бръмчеше непрекъснато по цели нощи. Много пъти се оплаквах.

Изглежда, че моето правителство просто ме пренебрегваше.

Вземете например моя Шпионин. Аз се числях като Подозиранин 18-Д в една рубрика с вицепрезидента, което ми даваше право да се намирам под частичен надзор. Но моят личен Шпионин, изглежда, си въобрази, че е киноактьор, защото той не се появяваше иначе, освен с изтъркано наметало и със зловещо нахлупена над очите шапка. Слаб, нервен, той буквално ми настъпваше петите от страх да не ме изгуби от погледа си.

Всички тези, на пръв поглед дребни неща, действуваха страшно на нервите ми, а всеки психолог ще ви каже, че не се иска нещо изключително, за да подлуди човека. Аз бях сит до гуша от равнодушие и пренебрежение.

Именно тогава започнах да мисля за Далечния Космос. Там се простират милиарди квадратни мили първокачествена пустота, осеяна с безбройно количество звезди. Там има такова изобилие от земеподобни планети, че ще стигнат с излишък за всички мъже, жени и деца. Там трябваше да се намери местенце и за мен.

Всичките ми спестявания отидоха за купуване на звезден бързоход. Старецът пропускаше кислород през всички свои шевове, а неговият болезнено чувствителен атомен котел и неуравновесени лостове на управлението всеки момент можеха да ми изиграят лоша шега.

Събрах всичко, което беше необходимо — паспорт, синьо удостоверение, червено удостоверение, регистрационно свидетелство, хапчета против космически болести и дератизационни справки. В кантората получих остатъка от заплатата си и помахах с ръка на осиротелите фотокамери. В къщи събрах всичките си неща и се сбогувах с магнитофона. На улицата стиснах ръката на бедния Шпионин и му пожелах успех.

И така, аз ликвидирах с миналото си. Оставаше ми само да получа заключителното удостоверение и се устремих към съответната инстанция. Чиновникът, със следи от лампов загар по лицето, ме погледна подозрително.

— Местоназначение? — попита той.

— Космос — отговорих аз.

— Това е ясно. Аз питам, къде именно.

— Та аз още не знам — казах аз. — Просто Космос. Далечният Космос. Свободният Космос.

— Изоставате от живота — каза той със снизходително превъзходство. — Съединените щати обявиха своите права върху цялото пространство между координати 2-ХА и Д₂, В, освен неголемия и относително маловажен сектор, за който претендира Мексико. Владенията на Съветския съюз се простират между координатите Н₃Д и ZО₂. Освен това, съществува Белгийска територия, Китайска територия, Цейлонска, територия, Нигерийска.

Тук аз го прекъснах:

— А къде е Независимият Космос?

— Такъв не съществува.

За миг почвата се залюля под краката ми. Никога не ми е идвало на ум, че всяка частица от безкрайната Вселена е нечия собственост. Пък защо и не? В края на краищата тя трябва да принадлежи някому!

— Добре, ще се отправя в Американския космос — заявих аз, без да размислям дълго.

В този момент аз още не можех да предвидя цялото значение на тази крачка.

Чиновникът мрачно кимна с глава. Като провери внимателно моите анкети, започвайки от петгодишната ми възраст — да се проверява по-рано нямаше особен смисъл — той ми издаде заключително удостоверение.

В космодрума моят звездолет беше вече готов. Аз се изхитрих да се откъсна от Земята, без да повредя нито една лампа. Но само когато Земята се превърна в едва забележима точка, а след това съвсем се скри от погледа ми, аз осъзнах, че най-последен съм останал сам.

Към края на второто денонощие от пътешествието, преглеждайки своите запаси, обърнах внимание на необикновената до известна степен форма на един от чувалите със зеленчуци. Развързвайки го, аз открих, вместо предполагаемите сто фунта картофи, младо момиче.

Ето ти пасажер! Аз го гледах, без да мога да произнеса нито един звук.

— Е — каза то, — може би, ще ми помогнете да се измъкна от тук? Или имате намерение да ме оставите в този чувал и да предадете инцидента на забрава?

Аз му помогнах да се измъкне от чувала.

Това беше тъничка девойка, с червеникави коси, с цвят на пламтяща опашка на ракета, със замислени сини очи и следи от кал, размазана по дръзката ѝ физиономия. На Земята, без колебание, бих изминал десетина мили, за да се срещна с нея. Що се отнася до Космоса, то не бях стопроцентово уверен.

— Ще се намери ли при вас нещо за ядене? — попита тя. — Ако не се смятат суровите моркови, трохичка не съм слагала в устата си от самото излитане.

Аз ѝ направих сандвич. Тя го дояждаше, когато накрая я попитах:

— Кажете, как попаднахте тук?

— Вие не можете да разберете това — отговори тя, дъвчейки.

— Ще се постарая — казах аз.

Тя се приближи до илюминатора и няколко минути съзерцаваше откритата се пред нея величествена картина: американски звезди, горящи в дълбочината на Американския космос.

— Аз се стремя към свободата — произнесе тя.

— Какво?!

Тя уморено се отпусна на моето легло.

— Аз зная, вие ще кажете, че съм романтична — заговори тя бавно. — Аз съм от породата на чудаците, които декламираат на глас стихове в нощната тишина и ридаят пред някоя нелепа статуетка. Мен ме побиват тръпки пред вида на жълтите есенни листа, а росата по зелените полянки ми се струва като сълзи на самата майка-Земя. Моят психиатър ми каза, че аз не съм годна за съвременния живот.

Тя уморено затвори очи.

— Земята постепенно изсушаваше душата ми — продължаваше тя. — Аз не можех повече да понасям тази отвратителна организираност, дисциплина, лишения, „студена война“, „гореща война“... Така ми се искаше безгрижно да се смея, да тичам по зелените ливади, безцелно да бродя из сенчестите гори, да пея песни...

— Но защо спряхте избора си върху мен?

— Просто затова, че вие се отправихте да търсите свободата — каза тя. — Но аз ще си отида, щом настоявате...

Вземайки под внимание нашето местоположение, това беше доста абсурдно изявление. А да изразходвам горивото за обратен път, просто нямах възможност.

— Вие можете да останете — казах аз великодушно.

— Благодаря ви — проговори тя с чувство. — Виждам, че действително сте ме разбрали!

— Да, да, разбира се — казах аз. — Но ние трябва отначало да се договорим за някои неща. Първо...

Но тя с доверчива усмивка на устните спеше вече на леглото ми.

Аз незабавно изследвах съдържанието на нейната чантичка. Намерих пет вида червило за устни, пудриера, флаконче с парфюм „Венера V“, томче стихове и значка с надпис „Специален агент на ФБР“.

Разбира се, за мен това не беше изненада: само шпионите говорят така, както говореше тя.

Какво, аз бях даже малко трогнат от грижите на моето правителство, които се простираха толкова далеч. Всеки случай, не бях вече така самотен в Космоса.

Нашето пътешествие вървеше напълно благополучно, дори бих казал щастливо, когато се случи следното събитие.

Аз спокойно си дремех зад пулта за управление, когато изведнъж пламна ослепителна светлина отдясно на носа на кораба. Неволно отстъпих назад и съборих Мевис, която слагаше нова лента във фотоапарат №3.

— Извинете, за бога — казах аз.

— Моля — отговори тя.

Аз ѝ помогнах да стане, а сърцето ми започна да бие със заплашителна сила.

В главозамайващото си заслепение аз съвсем бях забравил за характера на нашите взаимоотношения — взаимоотношения на Подозирани и Шпионин. Трудно е да се каже, какво можех да направя, но точно в този миг второ пламване се появи точно пред самия кораб.

Аз пуснах Мевис и се хвърлих към лостовете за управление. Спирайки звездолета, аз погледнах навън.

Там, в безкрайните простори на Космоса, аз видях самотно парче гранит. На него седеше момче в скафандър. В едната си ръка то стискаше кутия със сигнални ракети, в другата — куче, също облечено в скафандър.

Ние бързо го вмъкнахме в звездолета.

— Моето куче... — каза то.

— Не се безпокой за него, дете — отговорих аз.

— За бога, извинете, че се вмъкнах така при вас... — започна да се извинява момчето.

— Нищо — казах аз. — Но как си попаднал тук?

— Сър — започна той, — ще трябва да ви разкажа всичко от самото начало. Моят баща беше летец-изпитател на космически кораби и геройски загина, опитвайки се да преодолее светлинната бариера. Майка ми неотдавна отново се омъжи. Нейният сегашен мъж е висок, чернокос човек с тесни хитри очи и с присвити устни. Напоследък той работеше в отдела за дребна галантерия в голям универсален магазин.

Намрази ме още от самото начало. Струва ми се, че с моите светли къдрави коси, големи продълговати очи и весел нрав, аз много му напомнях покойния си баща. Нашата взаимна неприязън ставаше от ден на ден все по-остра и по-остра. Неговата затаена ненавист постоянно се проявяваше в злобни избухвания. След това умря неговият чичо — при твърде подозрителни обстоятелства — и той наследи акции от Британския космос.

Във връзка с това ние се отправихме на път с нашия кораб. Щом достигнахме тази пустинна област, той каза на майка ми: „Рачел, момчето е вече достатъчно голямо, за да се погрижи само за себе си“. Майка ми отговори: „Дърк, та той е още толкова млад!“

Но моята мекосърдечна, кротка майка нямаше какво да противопостави на непреклонната воля на човека, когото аз никога не ще назова баща. Той ме пъкна в скафандъра, даде ми кутия със сигнални ракети, навлече върху Фликер неговото малко скафандърче и каза: „В наше време момче на твоите години, напълно може да мине без чужда помощ в Космоса“.

Момчето спря, за да си поеме дъх, а неговото куче Фликер повдигна към мен своите влажни продълговати очи. Аз дадох на кучето натопен в мляко хляб, а на момчето — сандвич с масло от фастъци. След това Мевис го отнесе в стаята, където бяха нашите легла и внимателно го сложи да спи.

Аз се върнах при управлението, приведох в движение звездолета и включих апарата за вътрешна връзка.

— Ей, нещастен глупак, събуди се! — чух гласа на Мевис.

— Не ми пречете да спя — казваше момчето.

— Събуди се, ти казвам! Отговаряй сега, защо в Комисията на конгреса за Разследване им е потрябвало да те изпращат тук? Или те не знаят, че с този случай се занимава ФБР?

— Него го прехвърлиха в категория 10-I — каза момчето, — и сега му се полага постоянно наблюдение.

— Значи те са решили да изпратят тебе, дванадесетгодишното дете?...

— Аз ще навърша тринадесет след седем месеца.

Аз изключих апарата. Какво, мога да се гордея, изведнъж двама шпиони ме наблюдаваха постоянно. А това означаваше, че аз представлявам от себе си нещо, което изисква постоянно наблюдение.

Но защо да се лъжа? Моите шпиони — това са само неопитна девойка и дванадесетгодишно дете. Естествено, за мен те не са намерили нищо друго!

И така, моето правителство продължаваше да ме пренебрегва.

Ние благополучно стигнахме края на пътешествието. Младият Рой, така се казваше момчето, пое управлението на звездолета и неговото куче Фликер с делови вид седеше до него. Мевис продължаваше да се занимава с приготвянето на храната и с други домакински работи. Аз използвах времето за поправка на шевовете. Едва ли ще ви се отдаде да намерите второ такова щастливо съчетание от Подозирани и шпиони, каквото бяхме ние.

Ние намерихме необитаема планета от земен тип. Тя се хареса на Мевис със своите неголеми размери и уютен вид, със зелените ливади и тъмните гори, точно такива, за каквито тя е чела в своите стихове. На младия Рой допаднаха прозрачните езера и планини, напълно достъпни по своята височина за момче на неговите години.

Ние се приземихме, ако може така да се каже, и започнахме да се устройваме.

Младият Рой прояви необикновен интерес към домашните животни, които докарах в хладилника. Той веднага се произведе в чин главен страж на кравите и конете, върховен покровител на патките и гъските и шеф на кокошките и свинете. Новите задължения отнемаха толкова време, че неговите донесения в Сената започнаха да постъпват все по-рядко и по-рядко, а скоро се прекратиха съвсем.

Съгласете се, че от шпионин на неговата възраст е трудно да се очаква нещо друго.

Аз направих парници и засях няколко акра, след което ние с Мевис започнахме да правим продължителни разходки по тъмните гори и зелените ливади. Веднъж ние си устройохме излет и се разположихме със закуската си надалеч от малък водопад. Разпуснатите коси на Мевис леко падаха по раменете ѝ, а нейните сини очи ме гледаха смутено с очарователен поглед.

— Бил — каза тя след малко.

— Какво? — попитах аз.

— Бил, скъпи, ако само можехте...

Аз никога не ще разбера какво се канеше тя да ми каже и какво бих ѝ отговорил, защото в този миг оглушителен рев на мотор раздра

тишината: от небето право към нас стремително се спускаше звездолет.

Пилотът Ед Уолес се оказа белокос старец, с износено наметало и с ниско нахлупена над очите шапка. Той се представи като агент на фирмата Хидроочист, която се занимава с хлориране на водата в междупланетен мащаб. Тъй като на мен не ми трябваша неговите услуги, той се извини и веднага се накани да ни напусне, което обаче не бе съдено да се сбъдне. Неговият мотор направи един оборот и решително заглъхна.

Аз прегледах мотора и открих, че една от сфинкс-електронните лампи е излязла от строя. За да направя ръчно нова, би ми трябвало не по-малко от месец.

— Ах, колко е ужасно това! — промърмори той. — Изглежда, че ще трябва да остана при вас.

Неговият поглед, устремен към звездолета, изразяваше тягостно недоумение.

— Ума ми не побира, как можа да се случи това.

— Действително непонятно. Не е могла да излезе от строя само затова, че вие сте я изпилили с пиличка? — подхвърлих аз, отивайки си: при прегледа за мен не останаха скрити твърде недвусмислените следи от пила.

Мистер Уолес се направи, че не е чул моите думи.

Същата вечер аз подслушах неговия рапорт по междупланетното радио, което впрочем работеше изправно. Мястото, където работеше, неизвестно защо се оказа не Хидроочист, а Централното разузнавателно бюро.

От мистър Уолес излезе отличен градинар, независимо от това, че той повече шареше наоколо с бележник и фотоапарат в ръце.

Нашето малко селище впрочем процъфтяваше. Скоро започнаха да пристигнат нови гости. Отначало при нас се спусна съпругеска двойка от Областното разузнавателно бюро, която се представи като сезонни събирачи на плодове.

След тях дойдоха две девойки-фотографи, тайни представители на Изпълнителното информационно бюро, а след това се появи млад репортьор, в действителност пратеник на Айдахския съвет по охрана на междупланетния морал.

При всички неизменно в момента на излитането излизаше от строя сфинкс-електронната лампа.

Аз не знаех дали да се радвам или да тъгувам. Мен ме следяха половин дузина шпиони. Но — уви! — всички те бяха далече не първокачествени. След няколко седмици пребиваване на моята планета, всеки от тях потъваше в селскостопански грижи и захвърляше своите основни задължения.

Но през една съдбоносна нощ сред моите шпиони настъпи необикновено вълнение. Като че ли някакво важно съобщение беше достигнало до нас.

Сутринта аз намерих всички в гостната с мрачни удължени физиономии. Мевис заговори първа.

— Станало е ужасно нещастие — се обърна тя към мен. — Но отначало, Бил, ние трябва да ви открием една тайна. Ние съвсем не сме тези, за които се представяме. Ние сме правителствени шпиони.

— Не може да бъде! — казах аз (не ми се искаше да оскърбявам тяхното самолюбие).

— Уви, това е истина — каза тя. — Ние ви шпионирахме, Бил.

— Не може да бъде — повторих аз. — Нима даже вие, Мевис?

— Даже аз... — проговори тя с нещастен вид.

— Но сега всичко е свършено — изтърси неочаквано младият Рой.

Аз трепнах.

— Какво се е случило? — попитах аз.

Те се спогледаха. Тогава мистър Уолес каза, дърпайки нервно с мазолестите си ръце периферията на своята шапка:

— Бил, при неотдавнашна проверка се изясни, че този участък от Космоса не е собственост на Съединените щати!

— Чий е той в такъв случай? — попитах аз.

— Спокойствие, Бил! — проговори Мевис. — Постарайте се да разберете. Целият този сектор е бил погрешно пропуснат при международното разделяне на Космоса, тъй че всяка страна може да предяви правата си върху него. А тъй като вие сте го заели пръв, то сега целият този участък от Космоса от няколко милиона квадратни мили принадлежи на вас.

Потресен, аз не можех да кажа нито дума.

— И по такъв начин — продължаваше Мевис — нашите пълномощия са невалидни и ние незабавно отлитаме.

— Но как ще отлетите? — възкликнах аз. — Та аз не съм заменил повредените сфинкс-лампи?

— Ние всички имаме резервни лампи.

Гледайки как те вървяха бавно към своите звездолети, аз мислено си представих очакващата ме самота. Никога вече няма да усещам върху себе си бдителното око на моето правителство. Вече няма да чуя вечер след себе си крачки, няма да се обърна и няма да видя зад мен съсредоточеното лице на шпионина. Никога повече уютното бръмчене на старата фотокамера не ще украси моя дневен труд. Никога повече не ще ме приспива съскането на повредения магнитофон.

И все пак тяхната участ беше още по-печална. Тези бедняци, тези старателни, объркани и бездарни шпиони се връщаха в енергичния и стремителен свят на конкуренцията. Къде ли ще намерят такъв Подозирани като мен и такова спокойно място като моята планета?

— Сбогом, Бил — каза Мевис.

И едва когато видях, как тя се отправя към звездолета на мистер Уолес, аз изведнъж осъзнах, че тя не е повече мой шпионин.

— Мевис! — възкликнах аз и се втурнах след нея.

Тя вървеше бързо към звездолета. Аз я хванах за ръката.

— Почакайте, Мевис... Аз отдавна исках да ви кажа... още тогава, в звездолета... и после на излета...

Тя опита да се изтръгне от мен. И тогава със скърцащ и съвсем не романтичен глас аз проговорих:

— Аз ви обичам, Мевис!

Тя се оказа в моите обятия. Ние се целунахме и аз ѝ казах, че нейният дом е тук, на тази планета, със сенчести гори и зелени ливади. Да, тук и с мен! От щастие тя не можа да каже нито дума.

Когато младият Рой разбра, че Мевис остава, той също реши да не отлита. Зеленчуците на мистер Уолес тъкмо започваха да зреят и на него така му се искаше да се грижи за тях! Веднага всеки си намери някаква работа, която не биваше да захвърли на произвола на съдбата.

И в резултат аз съм крал, повелител, диктатор, президент, с една дума, всякакво лице, каквото ми дойде на ум да се нарека.

Вие може би мислите, че щом цялото мое население се състои от бивши правителствени шпиони, на мен нищо не коства да сформирам

свое собствено правителство. Нищо подобно! Те съвсем не се поддават на организация. Те не искат и да чуят за това. Аз съм абсолютен господар на планетата, на фермерите, доячките, овчарите и скотовъдите, тъй че изглежда не ме заплашва глад. Но работата не е в това. Работата е в следното: как, дявол да го вземе, трябва да управлявам планетата, когато никой от тях не иска да шпионира в моя полза?

Публикувано в списание „Наука и техника за младежта“, брой
2/1962 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.